



สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง ฟोनโหว้สาพญาจำเมือง สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2555 ผู้วิจัยขอขอบคุณ คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะอันมีค่า เพื่อนำมาปรับปรุงและแก้ไขให้งานวิจัยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์กับการแสดงทุกท่าน ได้แก่ เครื่องแต่งกาย นางกฤตสุขานุช ทิพย์คำ และสละชุมชนบ้านวัลลายผู้สร้างศิราภรณ์และถนิมพิมพภรณ์ นางศรีัญญา ใจกล้า และกลุ่มสตรีทอผ้าบ้านทุ่งมอก ผู้ทอพัสดราภรณ์ประกอบการแสดง นายธีรวัฒน์ หมื่นทา ผู้ประพันธ์เพลง และดนตรี ประกอบการแสดง นายอริน พูลเกษม ผู้ออกแบบกระบวนท่าฟ้อนต้นแบบ

ขอขอบคุณ นายรัตนะ ตาแปง ผู้ช่วยผู้วิจัย นายจักรกฤษ การประชิด ผู้ร่วมเดินทางเก็บข้อมูล ผู้วิจัย นายศุภชัย สิทธิเลิศ นายสุรชัย คำสุ ที่อนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์แก่งานวิจัยฉบับนี้ อีกทั้ง นายเกียรติศักดิ์ ไสสอาด ผู้จัดทำรูปเล่มงานวิจัย และนายฉัตรอนันต์ ฉัตรอภิวัฒน์ ที่ให้ความอนุเคราะห์บันทึกภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวตลอดการทำงานวิจัย

นายจุฑาวัฒน์ โอบอ้อม ที่ฝึกซ้อมผู้แสดงเป็นอย่างดี นิสิตสาขาวิชาศิลปการแสดง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา และนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ให้ร่วมมือร่วมใจ จนงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี



บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยสร้างสรรค์ ชุด ฟ็อนไหว้สาพญางำเมือง เพื่อสดุดีพระเกียรติคุณ พญางำเมือง ผู้ปกครองอาณาจักรพะเยาและทำนุบำรุงให้รุ่งเรืองมาถึงปัจจุบัน วิธีการดำเนินงาน ใช้หลักการ สร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์บนพื้นฐานของศิลปะล้านนา โดยศึกษาจากเอกสาร จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ดนตรี และศิลปะการแสดงที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของล้านนา จากนั้นนำองค์ความรู้มาเป็น ปัจจัยทางข้อมูลและแรงบันดาลใจ ในการกำหนดแนวคิดเพื่อออกแบบเป็นการฟ้อนชุมนุมเทวดาอำนาจพร แต่พญางำเมือง การฟ้อนของเทวดาจึงเป็นตัวกำหนดแนวทางการออกแบบคำขับ ท่าฟ้อน ดนตรี และเครื่องแต่งกาย ให้งามสง่าสมฐานานุศักดิ์ของเทพ จากนั้นทำการออกแบบ พัฒนาแบบ และปรับปรุงแก้ไข รายละเอียดให้ประณีตงดงาม มีรูปแบบและสัญลักษณ์เป็นไปตามความหมายแห่งประเพณีนิยมของล้านนา และสะดวกสบายในการฟ้อน เมื่อพัฒนางานในระยะของการประกอบสร้างและตกแต่งให้ละเอียดประณีต จนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์แล้ว จึงได้นำไปแสดงในพิธีบวงสรวงพญางำเมือง ณ อนุสาวรีย์พญางำเมือง ริมหักว้านพะเยา และทำการประเมินผลจากผู้เข้าร่วมในพิธี ได้แก่ผู้บริหาร นักวิชาการ ปราชญ์ท้องถิ่น ศิลปิน ผู้ชม และผู้ร่วมงาน ได้ผลลัพธ์เป็นไปตามวัตถุประสงค์ทุกประการ คือเป็นผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ โดยสืบทอดศิลปะ และวัฒนธรรมของล้านนามาอย่างเหมาะสมกับการบวงสรวงพญางำเมือง และเป็นเอกลักษณ์ใหม่ที่น่ายกย่องภูมิใจ ของจังหวัดพะเยาในยุคปัจจุบัน การนำศิลปกรรมในอดีตของล้านนามาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ในปัจจุบันโดย คงคุณค่าแห่งอดีตด้วยการวิจัยศิลปกรรมศาสตร์ จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมและสมควรที่จะพัฒนาการวิจัยแนวนี้ ต่อไปเพื่อสืบทอดมรดกทางศิลปวัฒนธรรมให้ยั่งยืน



Abstract

This is a research on creative arts of Fon Wai Sa Phaya Ngam Muang (Glorifying King Ngam Muang Dance) who ruled and brought the kingdom to its greatness until these days. The choreography of this dance was based upon the principle of lanna (northern) indigenous arts by studying lanna heritage gleaned from documents, paintings, sculptures, architecture, music and performing arts. It is, then using those ancient knowledge as information and inspiration in order to draw the creative guideline. Concept for the dance was to depict the congregation of angels to glorify Phya Ngam Muang. Thus, angel dance was the key factor of conceptual design where chanting, dancing, music, costuming, would be created to present the air of divinity. Design development is then followed with modification and refinement of forms and motifs in accordance with lanna tradition and with the consideration of practicality in performance. After the design production was completed with fine touches and met the objectives of the project, the dance was inaugurated at Phya Ngam Muang monuments situated by Phayao Lake. Thereafter, an evaluation was conducted by selective interviewing with audience such as administrators, scholars, local intellectuals, artists, town folks, and also those involved in the production. The results showed that Fon Wai Sa Phaya Ngam Muang met all research objectives with the newly creative work of arts that cordially retained the arts and culture of lanna suitable for the glorification of Phya Ngam Muang and serve as a new identity of which Phayao people were very proud of today. To develop the ancient arts of lanna for the sake of contemporary functions by retaining heritage values with the research on creative arts was appropriated. This research method should be developed further for the sustainability of ancient arts and culture.